

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/222/197/95

PODATKI'96

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '95

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zgodnie z rozstrzygnięciem Trybunału Konstytucyjnego w roku 1996 będziemy płacili podatki według skali 3-stopniowej, tak jak w roku 1995.

W grudniu¹, kiedy zawetowana przez prezydenta Lecha Wałęsę ustawa podatkowa czekała na rozpatrzenie przez Trybunał, zapytaliśmy respondentów, co sądzą na ten temat, próbując przy tej okazji sprawdzić także, jakie miejsce zajmują podatki wśród spraw, na które ludzie zwracają obecnie uwagę.

W połowie grudnia znaczna większość badanych deklarowała zainteresowanie sprawą zmiany skali podatkowej w 1996 roku.

	CBOS
Ostatnio, zależnie od wysokości dochodów osobistych, płaciliśmy podatek w wysokości 21%, 33% lub 45%. Obecnie Sejm przyjął inną skalę podatkową tzn. 19%, 21%, 24%, 31%, 38%, 45%. Czy interesował(a) się Pan(i) tą sprawą?	
Tak, bardzo mnie to interesowało	28%
Tak, trochę się tym interesowałem(a)m	40%
Nie, ta sprawa raczej mnie nie interesowała	15%
Nie, ta sprawa zupełnie mnie nie interesowała	16%

Zainteresowanie, z jakim badani śledzili losy przyszłorocznej ustawy podatkowej, z pewnością należy interpretować jako potwierdzenie tezy, iż podatki zajmują obecnie ważne miejsce w świadomości Polaków. Zainteresowanie to było, co zrozumiałe, tym większe, im bardziej sprawa ta mogła osobiście dotyczyć respondentów. Stosunkowo najmniej odpowiedzi "tak" zanotowaliśmy więc wśród osób najmłodszych i najstarszych - a więc w grupach, w których stosunkowo duża jest liczba niepracujących. Największe zainteresowanie tą sprawą deklarują z kolei osoby w wieku 35-55 lat, czyli znajdujące się w okresie pełnej aktywności zawodowej. Wyraźnie zaznacza się też podział ze względu na rolę społeczno-zawodową.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (67), 10-13 grudnia ‘95, reprezentatywna próba losowa dorosłych Polaków (N = 1256).

Najwięcej odpowiedzi twierdzących odnotowaliśmy wśród pracowników umysłowych, menedżerów i prywatnych przedsiębiorców, robotników, pracowników fizyczno-umysłowych. Brak zainteresowania deklarowali najczęściej ci, których sprawa dotyczy w mniejszym stopniu: uczniowie i studenci, rolnicy, emeryci i renciści. Najmniejsze zainteresowanie sprawą przyszlórocznej skali podatkowej deklarują osoby o najniższych dochodach *per capita* w rodzinie, największe zaś - osoby o dochodach najwyższych.

Rozkład odpowiedzi na kolejne pytanie pozwala sądzić, iż zainteresowanie przyszlórocznymi podatkami wynika z faktu, że jest to sprawa osobiście dotycząca respondentów.

		CBOS
Czy to, jaka będzie skala podatkowa w przyszłym roku, jest dla Pana(i) osobiście		
- bardzo ważne	36%	
- raczej ważne	36%	
- raczej nieważne	15%	
- zupełnie nieważne	8%	
Trudno powiedzieć	5%	

Zależności od cech społeczno-demograficznych są w tym przypadku podobne do opisanych powyżej. Generalnie rzecz biorąc, im większa aktywność zawodowa, wyższe dochody oraz wykształcenie, tym większe prawdopodobieństwo uznania tej sprawy za osobiście ważną.

W październiku prosiliśmy respondentów o ocenę, która ze skal podatkowych wydaje im się najwłaściwsza: ta, która obowiązywała w roku 1993, czy ta, według której płacimy podatki w roku 1995, czy też zaproponowana przez rząd Józefa Oleksego. W grudniu pytanie to zostało powtórzone. Odpowiedzi ujawniły znaczne różnice w poglądach badanych.

		CBOS	
Która z propozycji skal podatkowych wydaje się Panu(i) najbardziej słuszna?			
	X '95	XII '95	
20%, 30%, 40% - tak jak było w 1993 roku	21%	23%	
21%, 33%, 45% - tak jak było ostatnio	5%	17%	
19%, 21%, 24%, 31%, 38%, 45% tak jak to zdecydował Sejm	58%	36%	
Inna skala	-	5%	
Trudno powiedzieć	10%	12%	
Nie dotyczy, nie płacę podatków od dochodu	6%	6%	

Najmniejszym poparciem cieszy się skala, która dotychczas obowiązywała, choć zauważalny jest wzrost liczby osób akceptujących ją. Od października do grudnia wyraźnie natomiast wzrosły wątpliwości, czy 6-stopniowa skala podatkowa jest rozwiązaniem optymalnym. Przewaga zwolenników tego rozwiązania nad tymi, którzy opowiadają się za którymś z dwóch pozostałych, znacznie zmalała.

Skalę podatkową 6-stopniową najchętniej popierają respondenci stosunkowo nisko usytuowani w rozmaitych hierarchiach społecznych: raczej mniej wykształceni, robotnicy lub prowadzący gospodarstwa rolne, osoby osiągające relatywnie niskie dochody oraz źle oceniające własną sytuację materialną, a także badani deklarujący poglądy lewicowe. Wynikałoby z tego, że czynnikiem sprzyjającym uznaniu tego rozwiązania za najwłaściwsze może być postrzeganie go jako bardziej redystrybucyjnego niż obowiązujące poprzednio, skuteczniej obciążającego bogatszych kosztami pomocy socjalnej, z której korzystają biedniejsi.

Za 3-stopniową skalą (20, 30 i 40%) częściej od innych opowiadają się z kolei osoby z wyższym wykształceniem, członkowie kadr kierowniczych i urzędnicy, a także prywatni przedsiębiorcy (w październiku ta grupa wyraźnie preferowała rozwiązanie 6-stopniowe), respondenci zatrudnieni w sferze budżetowej i sektorze państwowym oraz ci, którzy osiągają stosunkowo wysokie dochody *per capita* w rodzinie. Akceptacji zasad, które obowiązywały w 1993 roku, sprzyja orientacja prawicowa.

Mamy więc dość klarowny podział na tych, dla których najważniejszy jest redystrybucyjny charakter systemu podatkowego oraz takich, którzy przykładają największą wagę do tego, aby podatki były jak najniższe. Klarowność tego podziału polega na jego ścisłym uwarunkowaniu sytuacją życiową, w jakiej znajdują się zwolennicy poszczególnych opcji.

Istotnym uzupełnieniem poglądów dotyczących przyszłorocznej skali podatkowej jest opinia dotycząca konsekwencji jej wprowadzenia. Respondentów prosiliśmy o ocenę, w jakim stopniu rozwiązanie to odpowiada interesom ludzi biednych, zamożnych, budżetu państwa oraz ich własnym.

Tabela 1 w procentach

Jeśli 6-stopniowa skala podatkowa wejdzie w życie, to czy spodziewa się Pan(i), że będzie to korzystne czy też niekorzystne dla:				
	korzystne	bez znaczenia	niekorzystne	Trudno powiedzieć
- ludzi biednych	50	16	18	16
- ludzi zamożnych	13	32	37	18
- Pana(i) osobiście	31	28	23	18
- budżetu państwa	42	16	13	29

Wskazania badanych są potwierdzeniem przypuszczenia, że 6-stopniowa skala podatkowa postrzegana jest przede wszystkim w aspekcie "socjalnym": jest korzystna dla biednych, dla bogatych zaś - albo niekorzystna, albo bez znaczenia. Duża grupa ankietowanych uważa też, że rozwiązanie to odpowiada interesom budżetu państwa. Czyżby więc w opinii badanych to, co dobre dla państwa, było też dobre dla ludzi biednych? Istnienie takiego poglądu potwierdza fakt, iż spośród osób oceniających tę propozycję jako korzystną dla budżetu 54% ocenia ją też jako korzystną dla biednych, natomiast przeciwnego zdania jest jedynie 24%.

Opinie o konsekwencjach wprowadzenia 6-stopniowej skali podatkowej dla samych badanych są silnie podzielone, przy czym więcej osób skłania się w tej kwestii do optymizmu niż pesymizmu.

W grudniu znacznie zmalała przychylność, z jaką w październiku przyjmowano propozycję 6-stopniowej skali podatkowej. Podatki są dla nas sprawą ważną, przywiązujemy do nich dużą wagę i zapewne starannie rozważamy konsekwencje obowiązujących reguł. Być może spadek entuzjazmu dla nowej propozycji wynika z faktu, że w ciągu dwóch miesięcy zdołaliśmy lepiej uświadomić sobie, co naprawdę oznacza ona dla naszych domowych budżetów.